

ACADEMIA ROMÂNĂ

„Dezvoltarea capacității Ministerului Educației Naționale de monitorizare și prognoză a evoluției învățământului superior în raport cu piața muncii”, cod SIPOCA 3

Rezultat R2: Analiză realizată privind calitatea din perspectiva relevanței programelor oferite de universități pe domenii de specializare cu potențial de dezvoltare regională (la nivel regional)

MODUL 8: ANALIZA PROGRAMELOR OFERITE DE UNIVERSITĂȚI PE DOMENII DE SPECIALIZARE. METODOLOGIE ȘI RAPORT PRIVIND CALITATEA DIN PERSPECTIVA RELEVANȚEI PROGRAMELOR OFERITE DE UNIVERSITĂȚI PE DOMENII DE SPECIALIZARE, LA NIVEL REGIUNII VEST - rezumat -

Elaborată de către autor:
Expert management universitar 8
Gheorghe Hurduzeu

Obiectivele acestei cercetări se subsumează obiectivului general al proiectului și anume dezvoltarea capacității administrative a Ministerului Educației Naționale de a elabora politici bazate pe evidențe, pentru îmbunătățirea ofertelor educaționale ale instituțiilor de învățământ superior, precum și o mai bună corelare a acestora cu nevoile pieței muncii la nivelul regiunii Vest.

În acest context, din obiectivul general, cercetarea de față prezintă și unele obiective specifice și anume acelea: *de a îmbunătății capacitatea de planificare strategică a Ministerului Educației Naționale* privind elaborarea unor politici și a unor instrumente care să conducă la creșterea angajării absolvenților pe piața muncii; *de a îmbunătății procesul decizional la nivelul Ministerului Educației Naționale*; *de a formula analize și prognoze prin dezvoltarea unor parteneriate și a unui mecanism permanent de consultare MEN-universități-angajatori*, inclusiv dezvoltarea unor instrumente și metodologii privind învățarea aplicată și, nu în ultimul rând, *de a dezvolta capacitatea sistemului privind consilierea și orientarea profesională*.

Instituțiile de învățământ superior cuprinse în cercetare au fost: Universitatea de Vest Timișoara (UVT), Universitatea Politehnică Timișoara (UPT), Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului „Regele Mihai I al României” din Timișoara și Universitatea Eftimie Murgu Reșița (UEMR).

Pentru realizarea obiectivelor propuse, cercetarea s-a bazat pe o abordare deductivă, pornind de la informații generale înspre cele particulare, îndeosebi la nivelul cercetărilor calitative; folosind însă și abordarea de tip inductiv, de la particular spre general.

Metoda folosită pentru cercetare a fost ancheta pe bază de chestionar, una dintre tehnicile cele mai frecvent utilizate în științele socio-umane. Chestionarul a fost realizat corespunzător regulilor generale de elaborare a chestionarelor cuprinzând un număr de 16 de întrebări.

O altă metodă a fost cea a interviului, interviu bazat pe discuții, ca tehnică ce a permis înțelegerea corectă a situațiilor și realităților la nivelul universităților analizate.

Pentru efectuarea cercetării s-au folosit atât materiale din literatura românească de specialitate cât și articole și lucrări publicate în materiale științifice străine. De asemenea, s-au utilizat date

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

statistice oferite de Institutul Național de Statistică, precum și site-urile universităților analizate și ale instituțiilor de resort.

În realizarea studiului s-a pornit de la analiza tuturor programelor de studii oferite de facultățile din universitățile amintite ținând cont de prevederile Strategiei Naționale pentru Competitivitate 2015-2020 (SNC), Strategiei Naționale de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2014-2020 (SNCDI 2020) și Strategiei Naționale pentru Învățământ Terțiar 2015-2020 (SNIT), analiza programelor de studii efectuându-se pe următoarele paliere:

- asigurarea competențelor transversale, cu accent pe **competențe antreprenoriale**, **competențe TIC**. Conform SNCDI, antreprenoriatul trebuie încurajat în toate fazele și formele educației, dar și formarea carierelor duble în cercetare și antreprenoriat;
- **competențe de abilități practice, respectiv practica de specialitate**, inclusă în planurile de învățământ, licență și master. Scopul practicii este accentuarea caracterului pragmatic al conținutului informativ al disciplinelor;
- **domeniile de specializare inteligentă conform SNCDI**, și anume: bioeconomia; TIC, spațiu și securitate; energie, mediu și schimbări climatice; eco-nano-tehnologii și materiale avansate;
- **domenii de prioritate publică** conform SNCDI: *sănătate; patrimoniu și identitate culturală; tehnologii noi și emergente*.
- asigurarea competențelor din **sectoarele economice cu potențial competitiv**, conform SNC 2015-2020, astfel: turism și eco-turism; textile/pielărie; lemn și mobilă; industrii creative; industria auto și componente; tehnologia informației și comunicațiilor; procesarea alimentelor și băuturilor; sănătate și produse farmaceutice; energie și management de mediu; bioeconomie (agricultură, silvicultură, pescuit, acvacultură), bio-farmaceutică și biotehnologii.

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Indicatorii de rezultate din perspectiva relevanței programelor oferite de universități a au constat în:

1. Programe de studii care să ofere discipline TIC la specializările programelor de licență;
2. Programe de studii care să ofere discipline ce asigură competențe antreprenoriale;
3. Practica de specialitate și legătura cu piața muncii;
4. Programe de studii care să asigure formarea de specialiști pentru sectoare inteligente și domenii de prioritate publică, conform SNCDI 2014-2020;
5. Programe de studii care să asigure formarea de specialiști pentru sectoare economice cu potențial competitiv, conform SNC 2015-2020;
6. Absolvenți licență/master/doctorat.

Cât privește dezvoltarea economică a regiunii, Regiunea Vest este considerată a fi o regiune cu o economie în creștere, cu rezultate economice superioare mediei naționale, adesea pe locul doi, după Regiunea București-Ilfov. În Regiunea Vest, indicatorii economici au cunoscut evoluții semnificative, Produsul Intern Brut Total, crescând de la un an la altul.

Forța de muncă din Regiunea Vest a reprezentat, și reprezintă în continuare, factorul care a contribuit cel mai mult la dezvoltarea socio-economică a regiunii.

În acest context, numărul mediu al salariaților în Regiunea Vest a crescut continuu în perioada 2011-2016, regiunea confruntându-se cu mai puține probleme din puncte de vedere al ocupării forței de muncă, decât celelalte regiuni la nivel național.

La nivel de județe se înregistrează însă semnificative disparități, rata de angajare (ponderea angajaților în total populație), la nivelul județelor din Regiunea Vest, fiind cea mai mare în județul Timiș (34,1%) și cea mai mică în județul Caraș Severin (19,9%).

Revenind la dezvoltarea economică, unul dintre motoarele economice ale Regiunii Vest îl reprezintă activitățile din industria tehnologică iar sectorul automobilelor este cel mai dominant.

Creșterea economică în regiune nu s-a putut și nu se va putea realiza în continuare fără o educație universitară puternică în regiune.

Astfel, cu toate că în Regiunea de Vest, doar în jur de 20% din persoanele cu vârsta cuprinsă între 30-34 de ani erau absolvenți de studii superioare (nivelul anului 2015), fiind foarte departe

de obiectivul fixat de nivelul UE, dar și de ținta României, acest procent este totuși cel mai ridicat la nivelul regiunilor (regiunea se situează pe locul 2 între regiunile din România, fiind semnificativ sub media pentru București Ilfov de 45% dar peste media din celelalte regiuni).

Și în domeniul cercetării dezvoltării-inovării, Regiunea Vest prezintă un potențial de dezvoltare ridicat, Regiunea Vest fiind prima regiune din România care a elaborat o *strategie de inovare regională*.

În cadrul celor 4 universități analizate, activitatea didactică este organizată în paradigma Bologna, programele de studii corespunzând celor trei cicluri, LICENȚĂ, MASTERAT și DOCTORAT.

Numărul de absolvenți este, *per ansamblu*, în scădere atât la ciclul licență, cât și la masterat.

Programele de studii și specializările sunt adaptate în permanență celor mai noi tendințe în domeniu, răspunzând cerințelor de pregătire teoretică și practică necesară inserției absolvenților pe piața muncii.

Pentru fiecare program de studiu/specializare din cadrul universității se urmărește corespondența dintre rezultatele în învățare, respectiv cercetare și calificarea universitară.

Relevanța cognitivă și profesională a programelor de studiu este definită în funcție de ritmul dezvoltării cunoașterii și tehnologiei din domeniu și de cerințele pieței muncii și ale calificărilor. Universitățile dispun de mecanisme pentru analiza colegială anuală a activității cunoașterii transmise și asimilate de studenți și pentru analiza schimbărilor care se produc în profilurile calificărilor și în impactul acestora asupra organizării programelor de studiu.

La nivelul universităților analizate, procentul absolvenților angajați în domenii conexe (ocupații țintă) programului de studiu urmat este de cel puțin 50%.

Cât privește unele aspecte specifice, constatăm:

- există module de curs sau programe de formare (master, cursuri postuniversitare) agreate cu principalii angajatori din zonă, adaptate nevoilor acestora;
- activitățile de practică se desfășoară atât în cadrul universităților cât și în cadrul spațiilor puse la dispoziție de angajatori;

- la nivelul universităților există proiecte comune între angajatori, universități și studenți;
- universitățile colectează date cu privire la angajabilitatea absolvenților. Date cu privire la angajabilitate se obțin și cu ocazia întâlnirilor aniversare ale absolvenților;
- universitățile realizează statistici privind angajarea pe domenii ocupaționale la 12 respectiv 36 de luni după absolvirea fiecărui nivel de studiu;
- cunoștințele, competențele și abilitățile dobândite sunt suficiente pentru a permite absolvenților să se angajeze pe piața muncii, să dezvolte o afacere proprie, să continue studiile universitare în ciclul următor și să învețe permanent.

La nivelul universităților au fost stabilite domenii pentru formarea de specialiști pentru sectoare inteligente și pentru sectoare cu potențial competitiv conform Strategiei Naționale de Cercetare, Dezvoltare și Inovație 2014-2020 (SNCDI) și Strategiei Naționale **pentru Competitivitate 2015-2020 (SNC)**.

Pentru programele de studii care nu includ astfel de domenii s-au făcut propuneri în acest sens.

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

